

Стаття

Представник "Паризької школи" – Олекса Стефанович

Уже перші надруковані на початку 20-х років ХХ ст. вірші О.Стефановича привернули увагу літературних кіл української еміграції у Чехословаччині. Згодом він зажив слави одною з найталановитіших поетів "празької школи", але його замкнутість, самоізолюваність і, очевидно особлива вимогливість, не дали змоги помножити її, самоутвердитись уже в новій, другій еміграції, де він жив більше ніж скромно опинившись фактично поза літературним життям української громади. На Україну регіональна поезія О.Стефановича не дійшла, не мала відгуку.

Стефанович народився 5 жовтня 1899 р. в селі Милятені Острозького повіту на Волині в сім'ї православного священика. У 1919 р. закінчив Волинську духовну семінарію в Житомирі та духовну семінарію в м. Ізясль. 1922 р. виїхав до Чехословаччини там закінчив філософський факультет Празького Карлового університету (1928), відвідував також заняття в Українському вільному університеті, захистив докторську дисертацію на тему "А.Менжинський – поет" (1929). У Празі постійного заробітку не мав, першій велику матеріальну скруту, підробляв домашнім вчителем, різноробом. 1944 р. його силоміць вивезли в робітничі табори до Німеччини, де він прожив до 1949 р. Цього ж року прибув до США, працював робітником на фабриці в м. Буффало, навчав дітей в українській православній суботній школі, жив самотньо, убого. Помер 4 січня 1970 р.

За цими зовні складними актами життя Олекси Стефановича приховане велике і напружене інтелектуальне життя поета, яке реалізувалося у його натхненній поетичній спадщині.

Друкуватися О.Стефанович попав 1943 р. в українській емігрантській краї – журналах "Нова Україна", "Велика", "Український студент", "Студентський вісник", згодом у львівському "Літературно-науковому віснику".

Перша його книжка "Поезії". Збірка й вийшла у Празі в 1927 р. Українського союзу студентської еміграції з північно-західних земель України. Друга збірка поезій з'явилася теж у Празі в 1939р. Живучи в США О.С. підготував до друку збірку "Кінцесвіще", яка за життя поета надрукована не була.

Нечисленні ліричні вірші О.Стефановича поетичні мініатюри передають бентежний стан молодої душі, її мрії сподівання, віддзеркалюють своєрідну філософію життя сучасника-українця, освячену ідеєю нестримного руху і чину.

О.Степанович по-своєму освоював хід історичного розвитку світу й України, постійно шукав для цього неповторні поетичні форми й засоби їх вираження. Вся його поезія романтичною настроєністю, високою музичністю вірша. Як і всі мистецькі твори, вона може сприйматися і тлумачитися по-різному. Головно в ній, окремі думки й образи накреслені лише ескізно, у гранично складжених фразах, за якими приховується цілий комплекс сторичних подій та образів. Загадковий естетичний код поезії О.Степановича ще нерозшифрований Докія він чекає вдумливих дослідників і таких поціновувачей. За словами Фізера "поетичної свідомості О.С., як би сказав Бернон, живе народ, а не вперед, живе у світ. Зберігаючої пам'яті", де лірика творчість – це, буцімто, теперішній час, епічна – минулий, а драматична - майбутній. Він не допускав у свою поезію перехідного, дрібного й буденного, зосереджувався на вищих цінностях, виробивши той аристократизм духу, якого не вистачає українські поезії. Духовним перед темою і зразком для О.С. був Т.Шевченко, що своїм "Кобзарем" запалив "огонь мистецтва", від якого "гримить камінне, вічне Каракатою".

Повіряння поезії О.С. з творчістю тогочасних поетів в Україні до раннього П.Тичини, неоклошків. Між ними багато спільного як у тематиці, так і в поетиці, вибачливій простоті й безпосередності вислову. Як поети йому найбільше інтонували О.Влidyкo і О.Ольжич.

Невелика за обсягом, але велика за змістом і образностями пошуками поезія Олекси Степановича помітно розширює й збагує новітній поетичний контекст, заповнюючи ще одну прогалину українського поетичного всесвіту.

Степанович народився 5 жовтня 1899 року в селі Минятині Острозького повіту на Волині в сім'ї православного священика. У 1919 році закінчив Волинську духовну семінарію у Житомирі. 1922 році виїхав у Чехословаччину, там закінчив філософський факультет Празького Карпового університету (1928), відвідував також заняття вільного Українського університету, захистив докторську дисертацію на тему "А.Метлинський – поет" (1932). У Празі постійного заробітку не мав, тому підробляв домашнім вчителем, різноробом. 1944 р. його силоміць вивезли у Німеччини, в робітничі табори де він жив до 1949 р. Цього ж року приїздить до США, де працює робітником на фабриці в місті Буффало, навчав дітей в українській православній суботній школі, жив самотньо, убого.

За цими скупими фактами життя Степановича приховано, напружене інтелектуальне життя поета, це ти бачимо в його спадщині. Друкуватися О.Степанович очав 1923 році в українській еміграційній пресі – журналах "Нова Україна", "Веселка", "Український студент", "Студентський вісник", згодом у львівському "Літературно-науковому віснику". Перша його книжка "Поезії. Збірка I (1923-1926), вийшла в Празі в 1927 році "коштом" Українського Союзу студентської еміграції з південного заходу зенять України, 5 збірка поезії

з'явилася теж Праз в 939 році. Живучи в США, Степанович підготував до друку збірку "Кінцесвітне", яка за життя поета так і не була надрукована. Вони увійшли до "Зібраних творів".

Батьки готувати поета до духовної кар'єри, аж так як не дала йому ніяких знань про українську мову і літературі. Любов до рідної мови він успадкував від батька – українця і сільського оточення.

Він емігрував у Прагу, де познайомився з такими відомими українськими письменниками: О.Олесь, С.Черкасенко, Є.Маланюк, О.Чепіга, О.Лятуринська та інші письменники, дякуючи яким, наш молодий Степанович став поетом, посів одне з провідних місць серед празької групи.

Свідок і учасник вікових визвольних змагань України для Стефаніка – золотоверхий Київ над Дніпром якому присвятив одну з перлин своєї лірики – вірш "Київ" (1937 рік).

Підійнявся златно-зелено:

А за тло – густа синьота,

Хай, яка впаде вальта,

Її скине пустота.

Йшов Батий на нього не двічі,

Та зникав туманом примар, -

Він стоїть, мов князь – володар

Чому вічність дивиться в вічі.

Значне місце в його поезії посідає біблійна, релігійна тема, опрацьована на різних рівнях – від світлих різдвяних віршів до глибоких філософсько-містичних роздумів про суть християнства і його трактування кінця світу.

Улюблені його теми – Різдво Христове ("Різдво", "Різдвяна казка", "Ялинка", "різдвяне") Великдень ("Великдень". "Христов Воскрес"), колядки ("Колядам") молитви ("Молитва", "Чи на рідних полях").

Нечисленні ліричні вірші Степановича поетичні мініатюри передають бентежний стан молодої душі, її мрії і сподівання, відзеркалюють своєрідну філософію життя сучасника – українця освячену ідею нестерпного руху, борні чину.

Просто. Не йти праворуч
Ані ліворуч – ні.
Хай лише вітер поруч,
Вічний сурмач борні.
Вітер, що хмарі –в груди, -
В груди, в горби хребта...
Поруч хай вітер буд.,
А в далин – мета.
Чорно кругом чи біло
Не зупиняти рух.
Може зламатись – тіло;
Але ніколи – дух.
Використана література

Українська література ХІХ-ХХ т.

Українське слово.